

Par parakstu vākšanu PSR Savienībā. Vispasaules miera padomes Aicinājumam par Miera Pakta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm

Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenuma REZOLUCIJA

Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenums vienprātīgi atbalsta Vispasaules miera padomes Aicinājumu par Miera Pakta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm — ASV, Angliju, Franciju, Ķīnu un PSRS.

So Aicinājumu, kurā izpaūžas visu zemju miermīlīgo tautu griba un vēlējums, silti apsveic padomju cilvēki, kas ieinteresēti stingra un ilgstoša miera nodibināšanā un gatavi līdz galam aizstāvēt miera un tautu draudzības taisnīgo lētu.

Augošie jauna kara draudi ierosina arvien plašākas visu zemju tautu masas enerģiski cīnīties par miera saglabāšanu. Apmēram 450 miljoni parakstu Vispasaules miera padomes Aicinājumam, kuri jau savākti visās pasaules valstīs, liecina par tautu nelokāmo gribu novērst karu un nosargāt mieru visā pasaulē.

Miera aizstāvēšanas padomju komitejas plenums uzskata par nepieciešamu 1951. gada septembrī uzsākt Padomju Savienībā parakstu vākšanu Vispasaules miera padomes Aicinājumam par Miera Pakta noslēgšanu starp lielvalstīm un aicina visus padomju cilvēkus parakstīt šo Aicinājumu.

Miera aizstāvēšanas padomju komiteja izseka stingru pārliecību, ka visi padomju cilvēki atsauksies šim Aicinājumam un ar to vēlreiz apstiprinās savu zātavību visiem spēkiem Ļeņina-Stalīna partijas vadībā aizstāvēt mieru un tautu drošību, vēlreiz apliecinās savu bezgalīgo uzticību lielajam miera karogam, nesējāam biedram-Stalīnam.

Miera aizstāvēšanas padomju komiteja

KOMUNISMA DĀRZI ZIEDĒS

Vakar bija pirmā skolas diena. Miljoniem padomju bērnu pulcējās gaisās, glīti uzpostās, labi iekārtotās klasēs un auditorijās. Zāļoksnēja zūgšanas līksme, nerimīgas zināšanu alkas, nopietna apņēmība sasniegt sprastos mērķus un skaista jauneklīga bezbēdība kā spirdzinošs rīts vējā ielauzās skolu telpās, kur pirms nedēļas vai divām vēl rīkojās krāsotāji, apmetēji, mūrnieki un galdnieki, gādādami, lai viss šeit būtu spodrs, tīrs, spraigam mācību gadam sagatavots.

Ja jums vakar bija izdevība ielūkoties kādā no padomju skolu pirmajām klasēm, tad jūs, bez šaubām, redzējāt brīnīgu, ne ar ko nesalīdzināmu mirdzumu meiteņu un zēnu acīs, vissasprindzinātākās uzmanības izteiksmi šo septiņgadīgo padomju pilsoņu sejās, kad skolotājs stāstīja, ka tieši šeit, pirmajā klasē, sākas tas ceļš, kuru nostaigājuši, viņi kļūs par inženieriem, agronomiem, ārstiem un māksliniekiem, par lielām un gudrām padomju cilvēkiem.

Plaši, spožas gaismas apmirdzēti horizonti pavērušies mūsu bērniem. Tur saskatāmi ziedošie komunisma dārzeņi, cilvēces skaistāko sapņu piepildījums. Bērni atnākuši uz skolu, lai iemācītos labi saimniekot šīs dārzos, lai ceļā uz tiem iegaistu par krāsnīm virējiem un sievietēm, laudim ar komunistiskām rakstura īpašībām.

Mēs bieži runājam par komunisma celtniecību padomju zemē, dēvējam padomju cilvēkus par komunisma celtniekiem. Bet pats galvenais priekšnoteikums komunisma celtnes ātrai uzcelsšanai, komunisma dārzu krāšņai uzplaukšanai — ir miers. Mums, nākotnes ceļa gājējiem, miers vajadzīgs kā maize, kā gaiss. Tāpēc, jau sākot ar padomju valsts pastāvēšanas pirmajām dienām, padomju tauta ir starptautiskās miera cīņas avangardā. Dienā dienā stiprinādama savu varenību, ar savu ģeogrāfiski izteiksmīgo ārpolitiku padomju zeme uzticīgi kalpo miera lietai, ne vienreiz vien izsūtusi kara lāpu no imperialistisko plēsoņu ķetnām.

Miers, cilvēku dzīvība un laime, dieniskās maizes rīciens, visas civilizācijas nākotne šodien apdraudēta nopietnāk nekā jebkad agrāk. No Atlantijas okeana vienas puses ceļas melni draudīgi mākoņi. Tautas nedrīkst pieļaut, lai tie izplestos pāri visai pasaulei. Korejas piemērs liecina, ka tur, kur lei pāri šie mākoņi, paliek tikai izdedzinātas drūvas un meži, sagrautas rūpnīcas, skolas, slimnīcas, teātri, līdz pamatiem iznīcināti strādnieku un zemnieku mājokļi.

Konkrete fakti ik dienas rāda, ka amerikāņu imperialistu agresivitāte top arvien draudīgāka, arvien neapmierīgāka. Aterēsīsimies tikai tādus paša pēdējā laika notikumus kā Ārlietu ministru vietnieku Parizes apspriedes izlaukšana, kā nesen pasludinātā «kara stāvokļa izbeigšana» ar Bonnas marionešu valdību, kā gatavošanās noslēgt separātu mieru ar Japānu. Šie fakti runā skaidri un nepārprotami. Amerikāņu imperialisti un viņu sulaini Londonā un Parīzē dara visu iespējamo, lai sabiezinātu starptautisko atmosfēru, lai turētu tautas kara draudu sasprindzinājumā, lai papildinātu savas slepkavu bandas ar tiem pašiem fašisma spēkiem, kurus asinainās kaujās sagraudama, padomju tauta jau vienreiz izglāba cilvēci un civilizāciju no bojā ejas. Amerikāņu varoņnieku, politiķu un militaristu zvēriskā tieksme traucēt nomierināšanos, uzturēt atomosferas nodibināšanos starptautiskajā dzīvē visā kailumā atklājas neapmierīgajās provokācijās Kešonas sarunu jaukšanā. Amerikāņu vadītājs imperialistiskais bloks, ar neslēptu nolūku ielenkt Padomju Savienību, Ķīnu, tautas demokrātijas zemes, drudžainā steigā cel stratēģiskas bāzes Eiropā, Āzijā un Amerikā, koncentrē šīs bāzes milzīgu sauszemes, lūras un gaisa bruņoto spēku. Atbildīgi amerikāņu politiķi un militārie līderi runā neatbildīgas runas, kurās aicina uz preventīvu karu pret Padomju Savienību.

Miers patiešām ir nopietni apdraudēts. Nāves briesmas uzglūn zidānu šūpuļiem un zinātnu akadēmijām, miljoniem pilsetām un vientuļiem zvejnieku ciematiem Eiropā, Āzijā, Amerikā, Āfrikā un Austrālijā. Nav tādas vietas zemes virsū, kas būtu garantēta pret kara vētras ielašanās.

Bet mieru var nosargāt, kara kurinātājus var savaldīt. Padomju tautas dižais vadoņi, visas progresīvās cilvēces uzticamais draugs un gudrais skolotājs J. V. Stalīns māca:

«Miers tiks saglabāts un nostiprināts, ja miera saglabāšanu tautas pārņems savās rokās un aizstāvēs to līdz galam».

Un tautas seko biedra Stalīna norādījumam. Tās pārņem miera saglabāšanu savās rokās, ko apliecina arī masveidīgā parakstu vākšana Vispasaules miera padomes Aicinājumam par Miera Pakta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm. Aicinājumu jau parakstījuši simtiem miljoniem cilvēku visās pasaules malās. Tautas redz, ka Miera Pakta noslēgšana radikāli mazinātu starptautisko sasprindzinātumu, palīdzētu miera ceļā atrisināt pretrunas un nesaskaņas, likvidētu troksni bruņotās drudzi kapitalistiskajās valstīs, kas darba lauku stāvokli šīs zemēs padarījis gluži nepanesamu, pavērtu tautām ceļu uz sadarbību, materiālo un kultūras vērtību brīvu apmaiņu, uz progresu un labklājību.

28. augustā Miera aizstāvēšanas padomju komiteja pieņēma rezolūciju, kas visas padomju sabiedrības vārdā vienprātīgi atbalsta Vispasaules miera padomes Aicinājumu par Miera Pakta noslēgšanu, un izteica pārliecību, ka visi padomju cilvēki atsauksies šim Aicinājumam un parakstīs to.

Šīs dienas arī padomju zemē sākas kampaņa par Miera padomes Aicinājuma parakstīšanu. Nav šaubu, ka šī kampaņa visā varenībā apliecinās padomju tautas nelokāmo apņēmību kopā ar visas pasaules labākajiem laudim, kopā ar visu progresīvo cilvēci nosargāt mieru, piespiest imperialistiskos kara kurinātājus izbeigt agresīvo iebrukumu Korejā, pārtraukt provokatorisko kūdīšanu uz jaunu karu, apstādināt imperialistisko bruņošanās sacensību.

Miers padomju tautai ir nepieciešams, svēts. Tāpat kā padomju tautai spēja uzcelt savu zemē socialismu, niknā nāves cīņā patriētiski pīļos fašistu ordas, kas bija iebrukusis mūsu zemē, tāpat padomju tauta, lielā Stalīna un bolševiku partijas vadīta, spēs nosargāt mieru, padomju cilvēku darbu, laimi, komunistisko rītdienu.

Miers uzvarēs karu!

Komunisma dārzeņi ziedēs!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

2. SEPTEBRĪ

Nr. 35 (346)

VISPASAULES MIERA PADOMES AICINĀJUMS PAR MIERA PAKTA NOSLĒGŠANU

Atsaucoties miljonu cilvēku gribai visā pasaulē, lai kādas būtu viņu domas par cēloniem, kas izraisa pasaules kara briesmas,

miera stiprināšanas un starptautiskās drošības saglabāšanas vārdā —

mēs prasām noslēgt Miera Paktu starp piecām lielvalstīm — Amerikas Savienotajām Valstīm, Padomju Savienību, Ķīnas Tautas Republiku, Lielbritāniju un Franciju. Jebkuras Lielvalsts valdības atteikšanās no sarunām

par Miera Pakta noslēgšanu mēs uzskatīsim kā liecību par šīs valdības agresīvajiem nodomiem.

Mēs aicinām visas mieru mīlošās valstis atbalstīt prasību pēc Miera Pakta, kuram var pievienoties visas valstis.

Mēs parakstāties zem šā Aicinājuma un aicinām, lai to paraksta visi labas gribas cilvēki un visas organizācijas, kas tiecas pēc miera nostiprināšanas.

MIERA AIZSTĀVĒŠANAS PADOMJU KOMITEJA:

N. Tichonovs — Miera aizstāvēšanas

padomju komitejas priekšsēdētājs

A. Fadejevs — PSRS Padomju

rakstnieku savienības ģenerāl-

sekretārs

V. Kuzeņovs — VACP priekšsēdē-

tājs

I. Erenburgs — rakstnieks

A. Nesmejanovs — PSRS Zinātņu

akadēmijas prezidents

N. Michailovs — VLKJS CK sekre-

tārs

M. Solohovs — rakstnieks

B. Grekovs — akademiķis

N. Popova — Padomju sieviešu

antifašistiskās komitejas priekš-

sēdētāja

S. Gerasimova — kinorežisors

K. Simonovs — rakstnieks

I. Achunbajevs — medicīnas zinātņu

doktors (Kirgizijas PSR)

A. Surkovs — rakstnieks

V. Zacharovs — Magnitogorskas

rūpnīcas tēraudkaustētājs

D. Šostakovičs — komponists

T. Jeršova — VLKJS CK sekretare

Nikolaja — Kruticu un Kolomnas

metropolīts

S. Vurguns — rakstnieks (Azerbaidžānas PSR)

A. Mordvinovs — PSRS Arhitektūras

akadēmijas prezidents

A. Belousova — Stalingradas rūpnī-

cas «Krasnij Oktjabrj» kalējs

J. Matulis — Lietuvas PSR Zinātņu

akadēmijas prezidents

A. Korņeļuks — rakstnieks

P. Jefanovs — Metālurģiskās rūp-

niecības strādnieku arodbiedrības

CK priekšsēdētājs

T. Lisenko — Vissavienības V. I. Ļeņina

vārdā nosauktās Lauksaimniecības zinātņu akadēmijas

prezidents

T. Černopilkovs — Padomju kompo-

nistu savienības ģenerālsekretārs

V. Pudovkins — kinorežisors

I. Kairovs — KPFSR Pedagoģijas

zinātņu akadēmijas prezidents

V. Vasilevska — rakstniece

V. Vinogradovs — akademiķis

A. Maresjevs — Padomju Savienī-

bas Varonis

L. Korabeļņikova — fabrikas «Pa-

rižskaja Kommuna» brigadiere (Maskava)

J. Zavadskis — PSRS Tautas skatu-

ves mākslinieks

N. Aņļikovs — PSRS Medicīnas zi-

nātņu akadēmijas prezidents

A. Isaakjans — rakstnieks (Armeni-

ja PSR)

L. Dubrovina — KPFSR Izglītības

ministra vietniece

G. Dubinins — Ļeņingradas rūpnī-

cas «Krasnij Vīboržec» aizzīmē-

tājs

Jakubs Kolass — rakstnieks (Balt-

krievijas PSR)

G. Litovčenko — Stalīna vārdā no-

sauktā kolchoza priekšsēdētājs

(Ukrainas PSR)

D. Kabalevskis — komponists

M. Isakova — PSRS Nopelniem ba-

gātā sporta meistare

P. Tičina — rakstniece (Ukrainas

PSR)

I. Čudakovs — akademiķis

S. Obrazcovs — Centrālā leļļu teātra

mākslinieciskais vadītājs

B. Kerbabajevs — rakstnieks (Turk-

menijas PSR)

N. Muschelišvili — Gruzijas PSR

Zinātņu akadēmijas prezidents

K. Kuzeņova — VACP sekretare

G. Nepesovs — Turkmēnijas PSR

Zinātņu akadēmijas īstenais lo-

ceklis

S. Mukanovs — rakstnieks (Kaza-

chijas PSR)

L. Iljičevs — laikraksta «Pravda»

galvenais redaktors

S. Išanturajeva — Uzbekijas PSR

Tautas skatuves māksliniece

N. Zarjans — rakstnieks (Armēnijas

PSR)

V. Kočemasovs — Padomju jaunat-

nes antifašistiskās komitejas

priekšsēdētājs

L. Leonovs — rakstnieks

V. Ambarcumjans — Armēnijas

PSR Zinātņu akadēmijas presi-

dents

Z. Gagarina — Sabiedrisko zinātņu

akadēmijas rektora vietniece

N. Deržavins — akademiķis

I. Golovanovs — Uralu mašīnu rūp-

niecības inženieris-konstruktors

D. Karpova — Kareļu-Somu PSR

Nopelniem bagātā skatuves māks-

liniece

M. Auezovs — rakstnieks (Kazachi-

jas PSR)

P. Angeļina — traktoristu brigades

brigadiere (Ukrainas PSR Staro-

bešvas MTS)

K. Bikovs — akademiķis

I. Gluščenko — profesors

B. Bagirova — Vorosilova vārdā no-

sauktā kolchoza posma vadītāja

(Azerbaidžānas PSR)

L. Aleksandrovska — PSRS Tautas

skatuves māksliniece (Baltkrievi-

jas PSR)

I. Babachadžajevs — Tadžikijas

PSR Nopelniem bagātais ārsts

K. Fedins — rakstnieks

A. Gundorovs — PSRS Slavu komi-

tejas priekšsēdētājs

D. Zaslavskis — žurnālists

Z. Lebedeva — Centrālā tuberkulo-

zes institūta direktore

K. Baiseltova — PSRS Tautas ska-

tuves māksliniece (Kazachijas

PSR)

N. Dimo — Vissavienības V. I. Ļeņina

vārdā nosauktās Lauksaimniecī-

bas zinātņu akadēmijas īstenais

loceklis

M. Botovs — rūpnīcas «Krasnoje

Sormovo» atslēdznieks

M. Ibragimovs — rakstnieks (Azer-

baidžānas PSR)

M. Kotovs — Miera aizstāvēšanas

padomju komitejas atbildīgais

sekretārs

G. Leonidze — rakstnieks (Gruzijas

PSR)

D. Korobkovs — Tulas depo maši-

nists

Kallistrats — Gruzijas patriarhs

A. Venclova — rakstnieks (Lietu-

vas PSR)

Georgs VI — visu armēņu katoli-

koss, Augstākais patriarhs

N. Jarigina — Ivanovas Lielās ma-

nufakturas strādniece

P. Šelachins — PSRS Ogļrūpniecī-

bas strādnieku arodbiedrības CK

sekretārs

J. Jakupina — Stalingradas apga-

bala Talovskas MTS traktoristu

brigades brigadiere

M. Topčibaševs — Azerbaidžānas

PSR Zinātņu akadēmijas īste-

nais loceklis

Gustavs Turs — evaņģēliskās lute-

raņu baznīcas arhibīskaps (Lat-

vijas PSR)

L. Kosmodemjanska — skolotāja

G. Aleksandrovs — kinorežisors

N. Čerkasovs — PSRS Tautas ska-

tuves mākslinieks

Z. Tumanova — laikraksta «Pione-

rkaja Pravda» redaktore

A. Palladins — Ukrainas PSR Zi-

nātņu akadēmijas prezidents

A. Jakobsons — dramaturgs (Igau-

nijas PSR)

E. Smilģis — PSRS Tautas skatu-

ves mākslinieks (Latvijas PSR)

P. Prozorovs — Kirovas apgabala

kolchoza «Krasnij Oktjabrj»

priekšsēdētājs

N. Rostiskis — Maskavas rūpnīcas

«Kalibr» meistars

J. Chochols — profesors, medicīnas

Mēs prasām Miera Paktu!

Padomju tauta ar dziļu gandarījumu apzinās, ka uz mūsu valsti, uz Kremļa zvaigznes mirdzumu vērsti visas pasaules vienotie, godīgi cilvēki skati. Padomju Savienība, bolševiku partija, biedrs Staļins — šos vārdus ar vienmēr augošu godbijību un apbrīnu piemin visās valodās visas zemeslodes malās. Strādnieki un zemnieki — ikviens, kas ar savām rokām, ar saviem sviedriem iegūst dienišķo maizi — alkst miera, jo karš vēl nevienam darba cilvēkam nav padarījis laimīgu. Karš viņiem nozīmē sagrautas mājas, izbrātas druvas, izpostītas rūpnīcas, likus un asinis, dēlu un viru zaudētās dzīvības.

Karu grib kapitalisti, miljardieri un miljonāru saujā, jo viņiem karš nozīmē jaunus naudas maisus, jaunās bagātības, ko tie kara laikā salaupa no savām un svešām tautām. Viņi ir tie, kas ražo bumbas un prasa, lai šīs bumbas nomet uz citu tautu galvām, viņi rīda laudis pret Padomju Savienību un tautas demokrātijas zemēm, lai novērstu uzmanību no saviem laundarīgiem plāniem.

Bet patiesību ilgi nevar noslēpt. Dzīves istenība runā tāda valodā, ko saprot visi darba laudis. Dzīves istenība runā: tauta, kas ar sajūsmu ceļ pasaulē neredzētās, cilvēka labklājībai vēltas milzu celtnes, negrib kara, valsts, kas kopš savām pirmajām pastāvēšanas dienām uzsākusī miera politiku un nekad nevienam tuvam vai tālam kaimiņam nav uzbrukusi, ne draudējusi, nav agresīva valsts. Un dzīves istenība vēl runā: Padomju Savienībā, par spīti drausmīgajam kara postījumam, dzīves labklājības līmenis ar katru dienu aug, kamēr kapitalistiskajās zemēs strādnieka maizes rīciens kļūst arvien caurspīdīgāks.

Lūk, tāpēc nemitīgi aug, vienmēr plašāka kļūst miera piekritēju kustība, arvien varenāki atskan saucieni: Nost karul! Sodi karu kurinātājus! Lai dzīvo miera starp pasaules tautām!

Pagājušajā gadā miera piekritēju parakstījās zem Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas Aicinājuma — noliegt atombumbas, kā masu iznīcināšanas un iebiedēšanas līdzekli, pielietošanu un uzskatīt, ka valdība, kas pirmā pielietos pret kādu citu zemi atomieroči, izdarīs noziegumu pret cilvēci un jāuzskata par kara noziedznieku. Kaut gan kapitalistiskajās zemēs miera piekritēju sloga cietumos, uz viņiem šau, cenšas viņus notēlot par valsts nodevējiem (tātad miera ir kapitalistiskās valsts nodevējs), tomēr tas nevarēja un nevar iebiedēt ne itāliešus, ne frančus, ne amerikāņus, ne japāņus un indiešus. Miljoni un atkal miljoni parakstīja Stokholmas Aicinājumu un panāca, ka trumenu un etiķu noziedzīgā banda, neiedrošinās savus draudus pārvērst īstenībā.

Padomju Savienība vairākkārt ierosinājusi Apvienoto Nāciju Organizācijā Miera Pakta noslēgšanu, bruņošanās

ierobežošanu un atomieroča noliegšanu, bet imperialistisko lielvalstu — Ziemeļamerikas, Lielbritānijas un Francijas valdošās aprindas šos priekšlikumus noraida.

Vispasaules Miera Padome savā pirmajā sesijā Berlīnē š. g. februārī pieņēma Aicinājumu par Miera Pakta noslēgšanu starp Ziemeļameriku, Padomju Savienību, Kinas Tautas Republiku, Lielbritāniju un Franciju un aicināja visas miermīlīgās zemes atbalstīt šo prasību. Ar to sākas jauna varena kampaņa visas pasaules mērogā.

Miera piekritēju atmasko imperialistiskos kara kurinātājus, atmasko viņu melīgos izdomājumus, ka atombumbas un mēra bacilī jārāž „aizstāvēšanas“ nolūkos, ka mieru apdraudot Padomju Savienība un tautas demokrātijas zemes. Imperialisti ir spiesti saredzēt, cik nepopulārs un nistams ir tautām karš, tāpēc viņi saviem sākotnējiem purniem uzliek jēru maskas, ka to dara sektants Trumens, un cenšas iegalvot, ka viņš un pārējā banda gribot tikai mieru. Pasaule redz, kādu „mieru“ Apvienoto Nāciju Organizācijas vārdā imperialisti gādā uz Korejas, Kinas, Vietnāmas zemēm un tautām, kādu „mieru“ amerikāņi un angļi gatavo Rietumvācijā, Japānā, Grieķijā. Miera piekritēju jautā Trumenam un Etlijam: — Ja jūs par mieru, kāpēc tad atsakāties noslēgt Miera Paktu? Kāpēc apkaunojat Apvienoto Nāciju Organizācijas vārdu, organizācijas, kas bija domāta kā vareņākais miera balsts? Kāpēc lūgt ar karu Korejā un kāpēc nīrgājaties par pamiera sarunām?

Tādu jautājumu Trumenam uzstāda tie četri simti piecdesmit miljoni labas gribas cilvēku, kas jau parakstījuši prasību noslēgt Miera Paktu starp piecām lielvalstīm.

Nupat Maskavā sanāca Vissavienības miera piekritēju Pastāvīgās komitejas plenums kas nolēma aicināt arī Padomju Savienības pilsoņus ar saviem parakstiem pievienoties šiem simtiem miljoniem, kas šo prasību jau apliecinājuši.

Padomju miera piekritēju komitejas locekļu runās izskanēja visdziļākā pārliecība, ka visa Padomju zemes tauta vienprātīgi parādīs savu dzīlo saliedētību ar bolševiku partiju un savas laimes un pasaules miera karognesēju biedru Staļinu. Mēs parādīsim, ka Padomju Savienībā nav tāda cilvēka, kas vēlētos karu un būtu pret Miera Pakta noslēgšanu.

Arī Padomju Latvijas darba laudis, kas ar lielu mīlestību un tautas vēsturē neredzētu vērienu ocl jaunas rūpnīcas, izaudzē un savās agrāk nēticamas ražās, darba inteliģence, kas uz katru soļu izjūt sava darba atbalstu un cietu, skolnieki un studenti, par kuriem rūpējas valsts — visi, visi parakstīs prasību nodrošināt ilgošu mieru, noslēgt Miera Paktu.

Lai uzvar miers!

Anna Sakse

Izcilais partijas un Padomju valsts cēlājs

(Sakarā ar trešo gadadienu kopš A. A. Ždanova nāves)

Pirms trijiem gadiem, 1948. gada 31. augusta, bolševiku partiju un visu padomju tautu piemeklēja dzīlas bēdas; no biedra Staļina vadītā bolševiku partijas vadošā kodola nāve izrāva vienu no redzamākajiem partijai un Padomju valsts cēlājiem — Andreju Aleksandroviču Ždanovu.

VK(b)P CK XVIII kongress. Tribīnē Andrejs Aleksandrovičs Ždanovs. „... Mēs, dzīvo proletarisko strādnieku armijas, Lenina-Staļina armijas kaŗeivji, — viņš runā, — saliedēti ap leģioniski stalinisko CK, ap savu skolotāju un vadoni biedru Staļinu, aiznesīsim savu aļavas apvīto, bolševistisko karogu līdz pilnīgai komunisma uzvarai.“ Katrā A. A. Ždanova vārdā — stingra pārliecība par mūsu lietas taisnīgumu, katrā vārdā — visus aizraujoša ticība tās triumfam. Izcīlajam komunistiskās partijas un Padomju valsts darbiniekam aplaudē kongresa delegāti, aplaudē visa zeme. Padomju tauta labi pazīst, kāvēl mīl A. A. Ždanovu, vienu no lielā Staļina uzticama-jiem skolniekiem un līdzgaitniekiem.

Viņa Andreja Aleksandroviča Ždanova dzīve ir iedvesmojošs paraugs pašizlīdzīgai kalpošanai komunisma lietā. Kopš jaunības viņš saistīts ar bolševiku partiju. Bolševistiskajā pagrīdē, Oktobra revolūcijas sagatavošanas un iznīcināšanas dienās, lielā partijas darba gados Uralos, Tverā, Gorkijā, Leningradā — visur un vienmēr, lai kur partija viņu sūta, A. A. Ždanovs ir konsekvents bolševisks stalinietis. A. A. Ždanovs bija nesamierināms pret partijas un tautas ienaidniekiem, bez šķatīšanas cīnījās pret trockistiem un citiem nodevējiem. Visu viņa daudzveidīgo darbību caurstrāvoja bezgalīga uzticība partijai, biedram Staļinam, dzīlš idejiskums, bolševistiska principālitate.

Andreja Aleksandroviča ārkārtīgi plašā valstsvira darbība apvienojās ar aktuālu marksistiskā leģioniskās teorijas jautājumu izstrādi. A. A. Ždanovs bija izcils marksistisks teorētiķis, talantīgs Lenina-Staļina ideju propagandists.

Viņš nenogurstoši strādāja padomju cilvēku komunistiskajā audzināšanā, iedvesmoja zinātnes un mākslas, propagandas un preses darbiniekus nesavtīgi kalpošanai Lenina-Staļina diženaļai lietai.

Rūpīgi audzinādams cilvēkus, A. A. Ždanovs viņus mācīja revolucionārai modribai. Viņš allaž atgādināja biedra Staļina norādījumus par kritikas un paškritikas izcilo nozīmi kadru audzināšanā.

A. A. Ždanova lieliskās runas un raksti filozofijas, literatūras, mākslas

jautājumos virzīja uz priekšu padomju tautas idejisko audzināšanu, sekmēja padomju kultūras tālāku attīstību.

Filozofijas zinātnes jautājumiem veltītajā diskusijā A. A. Ždanovs izcīnīši nokritizēja „profesorisko“ objektivismu, kurš noved pie zemošanās buržuaziskās zinātnes priekšā, aicināja padomju filozofus attīstīt mūsu teorijas uzbrūkošo garu.

„Kam gan, ja ne mums, uzvarējušā marksisma zemei un tās filozofiem, — teica Andrejs Aleksandrovičs, — jānotstājas cīņās priekšgalā pret izvīrtu un riebiģo buržuazisko ideoloģiju, kam, ja ne mums, jādod tāl graujoši triecieni!“

Diženā marksistiskā leģioniskā mācība, pasvīturoja A. A. Ždanovs, pie mums kļuvis par visas tautas mācību. Tā ir drošs pamats, uz kura jāuzplaukst mūsu filozofijai. A. A. Ždanovs aicināja drosmīgāk virzīt uz priekšu padomju sabiedrības teoriju, Padomju valsts teoriju, mūsdienu dabas zinātņu teoriju, etiku un estietiku.

Runādams I Vissavienības padomju rakstnieku kongresā 1934. gadā, A. A. Ždanovs norādīja: „Mūsu rokās ir uzticams ierocis visu mūsu cēlā stāvošo grūtību pārvēršanai. Šis ierocis ir Marksa - Engelsa - Lenina - Staļina diženā un neuzvaramā mācība, ko mūsu partija un padomes ievieš dzīvē.“ Uzsvērdams, ka mūsu literatūra ir visidejiskākā un visprogresīvākā pasaulē, A. A. Ždanovs izskaidroja padomju literatūrai, kāda jābū un nozīmē ietverta staliniskajā definīcijā: rakstnieks — cilvēku dvēseļu inženieris. Japazist dzīve, teica Andrejs Aleksandrovičs, ar abām kālām jāstāv uz reālās dzīves pamata. Maksimālistiskās iztēles patiesīgumam un vēsturiskajai konkrētībai jāsapvienojas ar uzdevumu pārvērst to audzināt darba laudis komunisma garā. „Tāda dailliteratūras un literatūras kritikas metode, — sacīja A. A. Ždanovs, — ir tas, ko mēs saucam par socialistiskā realisma metodi.“

A. A. Ždanovs mācīja padomju rakstniekus rādīt mūsu varonus, drosmīgi ielūkoties mūsu rītdienā un līdz ar to aktivāc cīnīties par valodas kultūru, par augstu māksliniecisko meistarību.

A. A. Ždanova runām par žurnāliem „Zvezda“ un „Leningrad“, par padomju muzikas attīstību bijusi un ir lo svarīga loma padomju literatūras un mākslas attīstībā. Andrejs Aleksandrovičs cēla augstus rakstnieku un mākslas darbinieku aktivitāti Padomju valsts dzīvē, prasīja, lai viņi palīdzētu partijai padomju cilvēku, īpaši jaunatnes komunistiskajā audzināšanā, prasīja, lai

rakstnieki vienmēr vadītos no politikas, kas virzīta uz jaunatnes audzināšanu možuma un revolucionarisma garā.

Asi šautīdams bezidejiskumu, A. A. Ždanovs mācīja mūsu rakstniekus, komponistus, muzikus cīnīties par savu darbu augstu idejisku mērķtiecību, radīt mūsu dižā laikmeta cēlīgus darbus. Ārkārtīgi skaidri viņš parādīja, kāda būtu ir cīņā starp diviem virzieniem literatūrā un mākslā: starp realistisko, progresīvo un formalistisko, pretautisko.

Par panākumiem, kas gūti pēdējos piecos, pēc ideoloģijas jautājumiem veļto VK(b)P CK lēmumu publicēšanas pagājušos gados, padomju literatūra un māksla lielā mērā pateicību parāda Andrejam Aleksandrovičam Ždanovam — spožajam literatūras un mākslas pazinējam.

Leningradas blokades bargajās dienās, kad partija, valdība, personīgi biedrs Staļins bija uzdevusi A. A. Ždanovam varopīlīstas aizsardzības organizēšanu, Andrejs Aleksandrovičs atrada sevī spēkus un laiku sīki izdzīvināt apbrīnītās pilsētas darba ļaudu dzīvē un darbā. Pašās grūtākajās dienās A. A. Ždanovs bija kopā ar tautu, iedvesdams tai možumu un pārliecību, ka lenādieku uzvarēs.

Padomju tauta pazina Andreju Aleksandroviču kā kvēlu savas Dzimtenes pērloti, kā proletarisko internacionālistu, kā vienu no redzamākajiem starptautiskās strādnieku kustības darbiniekiem. Dedzīgi viņš mīlēja savu tautu, savu Dzimteni. Ar kādu lepmumu viņš teica: „Katra diena mūsu tautu cel arvien augstāk un augstāk. Sodien mēs vairs neesam tie, kas bijām vakar, un arī nēbūsim vairs tie, kas esam šodien.“ Cik daudz šais vārdos ticības mūsu lietas triumfā, cik daudz liela padomju cilvēka lielu cilvēcisku jūtuf

Andrejs Aleksandrovičs bija kristālskaids, milzīga morāla spēka, dižā sirsnīguma cilvēks. Tādu viņu pazina un mīlēja padomju tauta, pazina un mīlēja visu zemju darba laudis.

Andrejs Aleksandrovičs Ždanovs bija dedzīgs cīnītājs par mieru. Referātā dažu kompartiju pārstāvju apspriedē 1947. gadā viņš izvērsa stalinisko programu cīņai par miera un demokrātijas spēku nostiprināšanu. Par mieru stāvošie spēki, teica A. A. Ždanovs, ir tik roziņīgi un lieli, ka, ja šie spēki būs neatlaidīgi un stingri, tad agresoru plāni cietīs pilnīgu neveiksmi.

Andrejs Aleksandrovičs Ždanovs bija leniniski staliniska tīsa darbinieks, kas visu savu dedzīgo dzīvi atdevis darba tautas labā. Tāds viņš mūžīgi dzīvos darba cilvēces miljonu sirdīs.

STALINISKĀ „BRDZOLA“

(Sakarā ar avīzes „Brdzola“ pirmā numura iznākšanas piecdesmito gadadienu)

S. CIVADZE

Pirms piecdesmit gadiem, 1901. gada septembrī, iznāca pirmās nelegālās „socialdemokrātiskās gruzīnu avīzes“ „Brdzola“ pirmais numurs, kura konsekvēnti izplatīja Lenina „Iskras“ idejas.

„Pēc „Iskras“ „Brdzola“ bija labākā marksistiskā avīze Krievijā“ (Josifs Visarionovičs Staļins. Isa biogrāfija, 15. lpp.).

Lielā revolūcijas ugunsgrēka liesma, kas iedegās Krievijā no Lenina „Iskras“, līdz pamatiem nodēzināja muļnieku carisko monarchiju un buržuaziskā varu. Staliniskā „Brdzola“, uzpūstot šo liesmu, sekmēja cara patvaldības gāšanu un Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas uzvaru.

„Brdzola“ aizstāvēja revolucionārā marksisma teoretiskos principus, pamatoja un attīstīja domu, ka socialdemokrātiskajai organizācijai jāstājas pie masu politiskās aktivitātes, pie strādnieku šķiras revolucionārās cīņas organizēšanas pret patvaldību. Avīzē visā pilnībā atbalstīja un plaši propagandēja Lenina ideju par proletariāta hegemoniju revolūcijā, attīstīja ideju par vienotas, centralizētas, monolītiskas partijas radīšanu un pamatoja Viskrievijas politiskās nelegālās avīzes lomu šajā pasākumā.

„Brdzolas“ pirmajā numurā ievietotie raksti „No redakcijas“ un „Politiskā cīņa“ sasauca ar Lenina rakstiem „Mūsu kustība“ neatliekamie uzdevumi“ („Iskras“, 1. numurā) un „Ar ko sākt?“ („Iskras“, 4. numurā).

Jau kopš savas pastāvēšanas pirmās dienas „Brdzola“ cīnījās par Aizkaukāzijas revolucionārā proletariāta apvienošanu ar Viskrievijas strādnieku kustību.

Biedrs Staļins „Brdzolas“ pirmā numura ievadā rakstīja: „... Gruzīnu so-

cialdemokrātiskā kustība nav izolēta, tā nav tikai gruzīnu strādnieku kustība vien ar savu programmu, tā iet roku rokā ar visu Krievijas kustību un tālād pakļaujas Krievijas socialdemokrātiskajai partijai“ (Raksti, 1. sējums, 6. lpp.).

No šejienes, biedrs Staļins secināja, ka „gruzīnu socialdemokrātiskajai avīzei jābūt tikai vietējam orgānam, kas apgaismo lielāko tiesu vietējos jautājumus un atspoguļo vietējo kustību“ (turpat, 6. lpp.).

Izpildot šo biedra Staļina norādījumu, „Brdzola“ visos numuros, nodalās „Chronika“, „Korespondences“, „Iekšējie apskati“ plaši apgaismoja strādnieku revolucionāro kustību, streiku kustību, zemnieku revolucionārās demonstrācijas Kaukāzijā.

Bet marksistiskā avīze, kas iznāca gruzīnu valodā, nevarēja aprobežoties tikai ar vietējo jautājumu, vietējo „strādnieku kustības“ apgaismošanu vien. Tāpēc biedra Staļina sprauda socialdemokrātiskajai nelegālajai gruzīnu avīzei otru ārkārtīgi svarīgu uzdevumu:

„Kamēr Krievijas socialdemokrātiskās partijas Centralizētais Komitejā ir iespēja ar visas partijas kopējās avīzes palīdzību izskaidrot visus kopējos jautājumus, atstājot savām rajonu komitejām vienīgi vietējo jautājumu apgaismošanu — gruzīnu avīze ir smagā stāvoklī saturā zinā. Gruzīnu avīzei vienlaicīgi jāveic gan kopēja partijas, gan rajona, vietēja orgāna loma. Tā kā gruzīnu lasītāju strādnieku vairākums nevar brīvi izmantot krievu avīzi, gruzīnu avīzes vadītājiem nav tiesības atstāt neapgaismošanu visus tos jautājumus, kurus apspriež un kuri jāapspriež kopējai partijas krievu avīzei“ (J. V. Staļins. Raksti, 1. sējums, 6.—7. lpp.).

„Brdzola“, būdama Viskrievijas socialdemokrātiskā kustības vietējs orgāns, aizstāvēja Aizkaukāzijas proletariāta revolucionārās cīņas nesaraulāmo sakarību ar visas Krievijas strādnieku šķiras revolucionāro cīņu.

Katrā numurā avīze ievietoja rakstus, kuros tūlīt pēc Lenina „Iskras“ izvirzīja un risināja vispārējus teoretiskus jautājumus: par politisko cīņu, par nacionalismu un socialismu utt.

Vispār zināms, cik lielu nozīmi V. I. Lenins piešķīra marksisma propagandai Krievijas imoerijas tautu dzimtajā valodā. Kad „Brdzola“ kādu laiku bija pārtraukusi iznākt, Vladimiris Iljičs Lenins 1903. gada oktobrī rakstīja no Zenevas Kaukāzijas savienības komitejai: „Mēs tagad pastiprināti domājam noorganizēt šeit gruzīnu un armenu literatūras izdošanu. Pie tā stājusies kompetenti biedri: naudu ceram sadabūt“ (Raksti, 34. sējums, 131. lpp.).

Avīze „Brdzola“, kā to norāda L. Berija, padarīja par savu vadošo principu „Iskras“ ideju par vienotas revolucionārās partijas noorganizēšanu. Iekot pamatā revolucionārā marksisma ideju plašu politisku aktivitāti un propagandu.

Izskaidrojot Lenina norādījumus, ka prese ir kolektīvs propagandists, agitators un masu organizators, nepieciešams ierocis cīņā ar strādnieku šķiras vienotās revolucionārās partijas radīšanu, biedrs Staļins avīzē „Brdzola“ rakstīja:

„Agitācija ar brošūru palīdzību, kuras dod atbildes tikai uz vieniem vai otriem konkrētiem jautājumiem, pa lielākaļ tiesi ir maz efektīva... Gruzīnu strādnieku kustībā jau pienācis brīdis, kad periodisks izdevums kļūst par vienu no pašiem galvenākajiem revolucionārā darba līdzekļiem“ (Raksti, 1. sējums, 5. lpp.).

„Brdzolas“ pirmā numura ievadā rakstā (1901. gada septembrī), raksturojot lomu un nozīmi, kāda ir avīzei kā politiskā darba centram masās, biedrs Staļins rakstīja, ka „avīzes patē pirmais pienākums — stāvēt pēc iespējas tuvāk strādnieku masām, spēlēt to pastāvīgi ietekmēt, būt tās apzinīgām un vadošām centram“ (turpat, 7. lpp.).

„... Avīzei, — norādīja biedrs Staļins, — jādod skaidra atbilde uz visiem jautājumiem, kas saistīti ar strādnieku kustību, jāizskaidro principi, jājautājumi, teoretiski jāizskaidro strādnieku šķiras loma cīņā un zinātniskā socialisma gaismā jāapgaismo katrā parādībā, ar kuru sastopas strādnieks“ (turpat, 8. lpp.).

„Brdzola“ godam izpildīja uzdevumus, ko biedrs Staļins bija spraudis revolucionārai marksistiskajai presei. Katrā šīs avīzes rindina deva pareizu, precīzu atbildi uz jautājumiem, kas bija saistīti ar strādnieku šķiras un tās revolucionārās partijas vitalitātes interesēm. Katru „Brdzolas“ rindīnu caurāz augsts parteļiskums, nesamierināmība pret jebkura veida oportūnismu.

Savā slavenajā rakstā „Krievijas socialdemokrātiskā partija un tās tuvākā uzdevumi“, kas ievietots „Brdzolas“ 2. un 3. numurā, biedrs Staļins sniedza dziļu un vispusīgu pamatojumu idejai par zinātniskā socialisma savienošanu ar strādnieku kustību. Šis raksts bija vērst: pret Rietumeiropas reformistiem — bernštēiniekem un viņu piekritējiem — krievu un gruzīnu „leģionāliem marksistiem“ un „ekonomistiem“. Tajā biedrs Staļins īstenāli pamatoja nepieciešamību radīt vienotu revolucionāru marksistisku partiju, tādu partiju, „kas būs saliedēta ne tikai pē nosaukuma, bet arī pēc saviem pamata principiem un uzskatiem taktikā“ (Raksti, 1. sējums, 25. lpp.).

Sā biedra Staļina raksta vēsturiskā nozīme ir tā, ka tas bija Gruzijas un Aizkaukāzijas revolucionāro socialdemokrātu cīņas programma, realizējot Lenina plānu par proletariāta patstāvīgās politiskās partijas radīšanu.

Sākot jau ar pirmo numuru. „Brdzola“ konsekvēnti aizstāvēja Lenina ideju par proletariāta hegemoniju buržuaziskā demokrātiskajā revolūcijā. Ievadā rakstā „No redakcijas“ biedrs Staļins norādīja, ka „Krievijā un vispār visur tikai revolucionārais proletariāts ir vēstures aicināts atbrīvot cilvēci un dot pasaulē laimi“ (turpat, 7. lpp.).

Pamatojot un attīstot ideju par proletariāta hegemoniju, „Brdzola“ noteica tās kaujas uzdevumus, bija Aizkaukāzijas strādnieku revolucionārā cīņas iedvesmotāja. Rakste „Politiskā cīņa“, kas ievietots jau „Brdzolas“ pirmajā numurā, beidzās ar vārdiem:

„Proletariāts — lūk, tas izturīgais spēks kam jāsastrauj patvaldība. Socialdemokrātiskajai partijai jāpateic atvaldībai nāves cīņa. Socialdemokrātija, balstīdamās uz tiem pārējiem sabiedrības elementiem, kurus apspie die absolutisms, balstīdamā uz viņu tiesu vai netiesu palīdzību, dosies triecienā, un krievu despotisma stiprās sienas sbruks līdz pamatiem“ (Avīzē „Brdzola“, 1. numurs, 5. lpp.).

Viens no vislielākajiem Lenina „Iskras“ nopelniem bija tas, ka tā nesaudzīgi atmaskoja „ekonomistu“ oportūnismu, kuri uzstājās pret vienotas marksistiskās partijas radīšanu. „Brdzola“ konsekvēnti un stingri realizēja Lenina principus cīņā pret „ekonomismu“. „Ši krievu socialdemokrātu daļa, — rakstīja biedrs Staļins avīzē „Brdzola“, — nevis vadīja stichisko kustību, neieviesa masā socialdemokrātiskos ideālus un nevi virzīta to uz mūsu gala mērķi, bet pārvērtās par aktu pašas kustības ieroci...“ (Raksti, 1. sējums, 16. lpp.).

„Brdzola“ tūlīt pēc Lenina „Iskras“ nāca klajā ar pierādījumiem, ka „ekonomisti“ nodod strādnieku šķiras intereses, ka viņi mēģina atstāt proletariātu bez partijas un pakļaut to liberālajai buržuāzijai.

Vadoties no Lenina „Iskras“ devizes: „Iekām apvienotie, un lai apvienotos, mums vispirms kateoriski un noteikti jānorožējojas staliniskā „Brdzola“ jau pirmajā numurā norādīja, ka cīņā pret

VĒL DZĪĻĀKU IDEJISKUMU, VĒL VAIRĀK MEISTARĪBAS!

Sinīs dienās paiet pieci gadi kopš VK(b)P CK vēsturiskā lēmuma par kino filmu «Lielā dzīve» publicēšanu. Kā neatņemama sastāvdaļa tas organizācijai iekļaujas tās vēsturiskajos dokumentos, ko padomju laudis sauc par partijas lēmumiem ideoloģijas jautājumos. Sevišķi literatūras un mākslas frontes darbiniekiem tie izveido stingru pamatu zem kājām, dod nemitīgu kompasu, kas vienmēr palīdz atrast īsto un pareizo ceļu.

Lēmumā par kino filmu «Lielā dzīve» sevišķi skaidri redzams divs: VK(b)P CK prasības: dot katrā mākslas darbā pareizu mūsdienu īstenības attēlojumu un atveidot patiesu padomju cilvēku tēlu. Partija norāda, ka šo uzdevumu izpildīšanā nepieciešams, lai viss kino filmas uzņemšanā sāstītais kolektīvs kļūtu par darba nopietni, ar lielu atbildības sajūtu, godprātīgi liktu lietā savu talantu un zināšanas. Tie ir kardinali jautājumi visā mūsu mākslas nozarēs un žanros. Aizritējušie pieci gadi padomju kinematogrāfijā, tāpat kā citas literatūras un mākslas nozares, tad arī pazīstī uz šo lēmumu izpildīšanu zinās.

Visiem zināmi tie panākumi, kas šai zinā gūti. Pietiek atcerēties mākslas meistaru augstāko apbalvojumu — Stalina premijas, kuras ir gādus tik lielu skaitu piešķir tieši filmu māksliniekiem. Pietiks, ja atgādināsim, ka arī visos starptautiskajos kino festivālos, kur vien demonstrēta padomju filmas, tās vienmēr guvušas plašu tautas masu vislielāko atzinību un izpelnījušas valdību godalgu. Literatūras un mākslas draugiem ļoti zināmi šo filmu nosaukumi un viņu galvenie varoņi. Tādēļ arī šai rakstā galvenā vērība būtu veltīta tam būtiskajam jautājumam, kas izpildot VK(b)P CK lēmumus, radies padomju kino mākslā.

Sevišķi presē arvien biežāk dzird runājam par mākslinieciski dokumentālo žanru padomju kino mākslā, kas izstrādāties tieši pēdējo gados. Šai sakarā vispirms mūn tādus kinematogrāfijas meistardarbus kā «Trešais trieciens», «Stalingradas kauja», «Atbrīvotā Kina» un to sevišķi filmu «Berlīne, krišana». Piemēnātie un vēl citās tām līdzīgās filmās redzam dokumentāli pareizu notikumu un cilvēku attēlojumu cieši saaužamies ar mākslas tēliem, ar māksliniecisku vispārinājumu celā radītiem raksturiem. Tā skatītājs sevišķi spēcīgi izjūt mūsdienu notikumu vareno elpu, mūsu dzīves lielo pašos. Filma «Berlīne krišana» bagaidām ir šī žanra labākais piemērs. Padomju kinematogrāfijas attīstībā tai ir etapa nozīme. Tāda pati, kāda savā laikā bija filmai «Čapaļevs».

Spēju uzplaukumu piedzīvojuši arī vēsturiski biogrāfiskā kinematogrāfija. Tādas filmas kā «Pirogova», «Mičurins», «Akademika Ivans Pavlovs», «Aleksandro Popovs», «Zukovskis» un to sevišķi «Mugorškis» pārliecinoši raksturo mūsdienu cilvēku.

«Brdzola» noteikti aizstāvēja Lenina ideju par to, ka tikai savienībā ar zemniecību proletariats uzvarēs carismu. Avīze sistematiski ievietoja materiālus par zemnieku stāvokli Gruzijā. «Brdzola» norādīja, ka zemnieki pašu spēkiem vien nespēs uzvarēt carismu, ka patvaldība jāgu gāzī vienīgi visu cariskās Krievijas apspiesto šķiru apvienotiem spēkiem proletariata vadībā. «Nav tālu tā diena, kad visi zemnieki iesauksies: «nost patvaldību, nost varmācību» Iesauksies tauta, un pilētās proletariats sniegs tai brālīgu roku, nostāsies tai blakus un, vienas idejas aizrauti, viņi gāzīs to, kas jānogāz» («Brdzola», 4. numurs, 13. lpp.).

Tā «Brdzola» propagandēja ideju par proletariata savienību ar zemniecību revolūcijā ideju par proletariata hegemoniju gaidāmajā buržuāziskā demokrātiskajā revolūcijā.

Gruzijas un Aizkaukāzijas socialdemokrāti ar biedru Stalīnu priekšgalā lieliski realizēja šo Lenina ideju arī praksē. Lenina «Iskra» ne vienreiz vien atzīmēja, ka strādnieku cīņu Gruzijā un Aizkaukāzijā vienmēr atbalsta ar demonstrācijām zemnieki.

«Brdzola» tūpat kā «Iskra», «brauda» sev par uzdevumu sistematiski atmāskot cara patvaldību. Tā uzskatīja par nepieciešamu atsauktie uz ikvienu sabiedrisku parādību, celt politiskām demonstrācijām visus iedzīvotāju slāņus, kurus tā vai citādi apspieda patvaldība.

J. V. Stalīns rakstā «No redakcijas» norādīja: «Avīzei jāvelta sevišķa uzmanība tai revolucionārajai kustībai, kas risinās vai risināsies citu sabiedrības elementu vidū. Tai jāizskaidro katru sabiedrisku parādību un līdz ar to jāietekmē katrs, kas cīnās par brīvību» (Raksti, 1. sējums, 8. lpp.).

Ja kā izstrādāties, noslīpēties, lielu idejisku un māksliniecisku briedumu ieguvuši arī šis žanrs. Attēlojot lielu personību dzīvi, padomju kinematogrāfisti droši izvirza pirma plānā viņu valstisko darbību, patriotisko kalpošanu dzimtenei un tautai, saskatot te pietiekami daudz materiāla dinamisku konfliktu un saistošu sižetisku līniju izveidošanai. Otrajā vai trešajā plānā, un citkārt patvisam nevaļadzīgs šo personību atklāsmē padomju kino mākslā ir viņu āimene, likstas un tīri personīgas dabas nevelksmes.

Milzīgs ieguvums padomju kino mākslas meistaru radošo nodomu piepildīšanā ir krāsainā filma, kas arvien noteiktāk iekaro sev valdošo vietu uz padomju ekrāniem. Mūsu zinātnieku, inženieru un tehniku pašreizējā darbība rezultātā krāsaino filmu ražošanā padomju zeme aizsteigusies priekšā kapitalistiskās pasaules «kino lielvalstīm». Vai maz iedomāties, cik neizmērojami tas kļūst kino mākslas estētisko iedarbi uz skatītāju masām!

Ja nu vēl norādīt, ka par daudz labāko padomju filmu centrālo tēmu kļuvusi mūsu lauku cīņa par mieru un viņu pašreizējais darbs. Dzimtēnē laimes un labklājības vārdā, ja nu vēl ievērojam, ka galvenais šo filmu varonis ir vienkāršais padomju cilvēks — mūsu laika biedrs, kurā skaidri saskatāmas komunistiskās rītdienas cilvēku rakstura iezīmes, ja nu vēl atceramies, ka savos labākajos darbos štas mākslas līmeni pacēlušies mūsu dokumentālā, hronikālā un multiplikācijas filma, tad kļūst apbāusama padomju kinematogrāfijas vareno augšupeja, ko ierosinājuši partijas gudrie norādījumi.

Uz šī kopējā fona skaidri iezīmējas arī padomju republiku nacionālās kino mākslas panākumi. Bolševiku partijas nemīdās rūpes par katras padomju tautas kultūras — nacionālā, pēc formas un sociālistiskās pēc satura — pārpilnību arī šai zinā devušas raženus augtus. Līdzās citām brālīgajām republikām sevišķi spilgti tas redzams Padomju Latvijā.

Rīgas hronikālo un mākslas filmu studija kļuvusi par pilntiesīgu padomju kinematogrāfijas frontes cīņas vienību. Māksla filmu nozarē tas aktīvi ir tādēļ darbi kā «Dēls», «Māitup ar uzvaru» un ar Stalina premiju apbalvotā filma «Rainis». Dokumentālisti padomju Latvijā.

Rakstnieku un kino mākslas darbinieku sastapšanās

29. augustā notika PSRS Padomju rakstnieku savienības valdes prezidija parīšanās sēde, piedaloties kino mākslas darbiniekiem. Tajā apsprieda kino scenariju sagatavošanu tematisko plānu 1952—1953. gadiem. Referēja PSRS kinematogrāfijas ministrs B. Bolšakovs.

Rakstnieki, kino dramaturgi, režisori veidos scenārijus, kas būs veltīti ko-

mu kinematogrāfijas labāko darbu skaitā ierindojusi divas filmas «Padomju Latvija», kas abas saņēmušas Stalina premijas. Kino hronikās darbinieku izstrādātos rīžetus ar labiem panākumiem ietilpina Vissavienības kino žurnālos. Padomju Latvijā izauzusi spējīga filmu aktieru saime ar Stalina premijas laureātiem J. Jurovski, J. Osi, M. Klētnieci, J. Grantīnu un citiem priekšgalā. Stalina premijas laureats A. Skulte sevi parādīja par krietnu filmu muzikas mākslas prātēju. Operatoru kolektīvs, kura vidū izceļas tādi mākslinieki kā Stalina premijas laureāti V. Māss un H. Sulatins, sekmīgi atrisina sarežģītus radošos uzdevumus. Arī kino dramaturģijas novadā varam lepoties ar pirmajiem sekmizāliem soliem, ko apliecinā Fr. Rokpeina piedalīšanās scenarija «acerēšanā filmai «Rainis». Latviešu tautai nebija sava, nacionālās kinematogrāfijas. Ar bolševiku partijas un padomju vara cādību tā lauzā radīta. Te minētie piemēri rāda, ka Rīgas studijai ir pa spēkam atrisināt kuru katru radošu uzdevumu. Tas ir mūsu panākums, kas kļuvis ierosināms vienīgi padomju iekārtā, ar citu brālīgo tautu palīdzību.

Tomēr Padomju Latvijas kinematogrāfijas pašreizējo stāvokli nekādi nav iespējams atstāt par apmierinošu. Vēl vairāk — dažos būtiskos jautājumos tas rada nopietnas bažas.

VK(b)P CK lēmums par kino filmu «Lielā dzīve» izvirzīja padomju kinematogrāfijas darbiniekiem uzdevumu: dzīli un pilnvērtīgi attēlot padomju dzīvi īstenību, padomju cilvēku, kas ir galvenais šīs īstenības dzinējspēks. Tādēļ vietā jautājums: kur, kādos latviešu mākslas kinematogrāfijas darbos redzams Padomju Latvijas rūpniec un kolchozu lauku darba rūķis, viņa domas un darbī, viņa pašreizējā cīņa par mieru? Tādu filmu pagaidām nav. Divas Tēvijas kara tematikai veltītas filmas nekādi nespēj būtiski izmainīt slēdzienu, ka Padomju Latvijas kino mākslā nav izpildīts VK(b)P CK vēsturiskais lēmums.

Tālāk, pagājuši jau apmēram divi gadi, kopš tika uzņemts pēdējais filma «Rainis» kadrs. Šai laikā visas mūsu organizācijas, kurām partija uzdevusi gādāt par latviešu padomju kino mākslas attīstību, nav spējušas sagatavot nevienu scenāriju, ko varētu izstrādāt, lai izpildītu VK(b)P CK lēmumu.

Parēzēts radīt vēsturiski biogrāfisku filmu serijs par mūsu dzimtenes

nodot uzņemšanai. Kino dramaturģijas neapmierinošais stāvoklis ir tas nepārkāpjams šķērslis, kurā nu jau gadiem ilgi bremzē Padomju Latvijas kinematogrāfijas tālāko attīstību.

Ne mazums šķēpu lauzts, mēģinot nokārdrot, kam par to jāuzņemas galvenā atbildība: LPSR Kinematogrāfijas ministrijai un tai padotajām iestādēm vai arī Latvijas Padomju rakstnieku savienībai un tās sekcijām? Tiesa, zināmu iniciatīvu parādījuši kā viens, tā otra no tām. Bijusi mēģinājumi piesaistīt kino dramaturģijai to vai citu rakstnieku. Pa lielākaļ daļai tie beigušies nesekmīgi. Tāpat nav apstrīdams, ka savu talantu likt lietā tieši kino dramaturģijā mēģinājuši daudzi mūsu izcilākie rakstnieki ar A. Saksi, A. Griģu un A. Brodēli priekšgalā. Arī tas līdz šim vēl nav devis redzamus panākumus. Vezums, kā Kriļova fabulā, vēl vienmēr stāv uz vietas. No kura stūra tas būtu jāsāk kustināt?

Svarīgākais, kā mums pašlaik trūkst, ir nopietna un rūpīgi pārdomāta scenariju jaunrades plāns, kas izstrādājams vairākiem gadiem uz priekšu. Kino filmas radīšana ir pārāk atbildīgs pasākums, lai to lautu pašpūsmē un atrisinātu tikai paša rakstnieka radošo nodomu ietvaros. Jau piemēnētajos gadījumos, kur grupa mūsu ievērojamāko rakstnieku kēra nje scenāriju sacerēšanas, vienmēr, protams, bija pilnīgi konkrētas leceres, kuras pašā sākumā tika atzīta par labām arī dažādās Kinematogrāfijas ministrijas instancēs. Bet vēlāk izrādījās, ka tādi scenāriji, par tādām tēmām nav vajadzīgi, ka tie vairs neietilpst studijas plānos. Tas liecina, ka plānošanas sākumā jābūt ministrijai vai studijai.

Pie šīs problēmas jāpārvērtas sīkāk, lai reizi par visām reizēm saurastu, ka scenārija jautājumā nekas nebū panākams bez rūpīgi pārdomāta, izvērtēta un visās instancēs apstiprināta tematiskā plāna. Iniciatoram, saimniekam te jābūt Kinematogrāfijas ministrijai. Pārējām organizācijām var piekrist padomdevēja un konsultanta loma.

Ar visiem trūkumiem, kas vērojami Rakstnieku savienības sekciju darbā, tās tomēr ir nozīmīgs faktors jaunu dalldarbu izstrādāšanā, vērtēšanā un arī īpildēšanā. Centralajā presē izskan dīnā prasība, lai kino scenārijs visādā

izcilajiem cilvēkiem. Šo darbu skaitā būs filmas par Puškinu, Čaikovski, Rimski-Korsakovu, admirāl Ušakovu.

Plānu sīki izstrādāja kritikas plāksnē. Runātajā pakavējās pie idejiskā satura un mākslinieciskās meistarības jautājumiem. Izteicās par rakstnieku un režisoru sadraudzību, par nepieciešamību plašāk apspriest jaunus kino scenārijus

Mēs aicinām visus gruzīnu cīnītājus socialdemokrātus dedzīgi piedalīties «Brdzolas» gaitās, visādi veicināt tās izdošanu un izplatīšanu un tā pārvērst pirmo brīvo gruzīnu avīzi «Brdzola» par revolucionārās cīņas ieroci» (Raksti, 1. sējums, 9. lpp.).

«Brdzola» katrā numurā publicēja strādnieku korespondences no Tiflissas un citu Aizkaukāzijas pilsētu rūpniec un fabrikām.

«Iskras» un «Brdzolas» ietekme uz darba lauju masām bija tik milzīga tāpēc, ka šīs avīzes tūkstot šaitēm bija saistītas ar strādnieku šķiru.

V. I. Lenins plevērs lielu uzmanību avīžu valodai, stilam un it īpaši «Iskras» valodai un stilam. Vladimirs Iličs centās panākt, lai katrs raksts, katra korespondence «Iskrā» būtu uzrakstīti skaidrā, precīzā, vienkāršā valodā, tādā valodā, kas saprotama un tuva strādniekiem.

Arī šajā zinā «Brdzola» sekoja «Iskras» slavenajam paraugam. Virsrakstu izteiksmība, rakstu un korespondenču vienkāršība un saprotamība ir rūpīgi, dzīli pārdomāta avīzes darba paraugs.

«Brdzola» runāja ar saviem lasītājiem nevis sausā, vienaldzīgā, bet gan spilgtā, dzīvā, tēlainā valodā.

Strādnieki ar mīlestību sauca «Brdzolu» par «patiesību» vēstītāju, par «strādnieka interešu un ideālu paudēju».

G. Ninua, Tiflissas dzelzceļa darbinicu strādnieks pirmrindnieks, raksta: «1901. gadā līdz Kaukāzijai nokļuva Lenina «Iskras» eksemplāri, bet to bija maz, «Iskras» domas, idejas strādniekiem atstāja agitatori. Un jau toreiz mums kļuva skaidrs, ka «Iskra» un «Brdzola» ved strādniekus pa vienu ceļu, uz vienu sirsni, lotu lotu mērķi» («Zarja Vostoka», 1946. gada 12. aprīlī).

Gruzijā un Aizkaukāzijā avīze «Iskra» un «Brdzola» rūpīgi lasīja, izstudēja un deva tālāk no vienām rokām otrās.

Biedrs Stalīns lasīja strādniekiem «Iskras», ieteica viņiem vienmēr uzma-

zina tiktu pielīdzināts literatūras dalldarbam. Vienīgi mūsu republikā tas nenotiek. Šai gadījumā nav runa par kino scenāriju publicēšanu presē vai izdošanu grāmatās. Tāds varētu būt viens no sekmīgi nobeigta darba rezultātiem. Nepieciešams pašlaik ir pavisam kas cits, proti, libretu, scenāriju apspriešana RS sekcijās, pieaicinot specialistus un to lauju pārstāvjus, kam šie dalldarbi veltīti.

Nopietni jādomā par kino dramaturģijas kadru sagatavošanu. Nekādi nepietiek tikai ar to, ka konsultācija un padoms nodrošināta tiem rakstniekiem, kas jau strādā pie konkrētiem scenārijiem. Kino mākslai ir savi likumi, savas īpatnības. Tās iepriekš neapguvis, pat visatbilstīgākais rakstnieks nebūs pasargāts no kļūdām un neveiksmēm.

Sevišķi dramaturģijā, tāpat kā bērnu un jaunatnes literatūrā, spēcīgs stimuls bijuši ik gadus sarīkotie konkursi. Vērojot mūsu kino dramaturģijas stāvokli, rodas pārliecība, ka tāda pasākuma arī te dotu labus panākumus. Interesētais lām organizācijām būtu vērts šo lietu pamatīgi aovvērt un nākt ar saviem ierosinājumiem.

Aksioma ir tā, ka bez scenārija nav iespējams radīt filmu. Kino dramaturģija ir tas kēdes locēklis, kur, panākot pozitīvu lūzumu, atrisināsies daudzi citi līdz šim neatrisināti jautājumi mūsu nacionālajā filmu mākslā.

VK(b)P CK lēmumā par kino filmu «Lielā dzīve» lasām, ka «...daži mākslas darbinieki, dzīvodami padomju cilvēku vidū, neredz viņu augstās idejiskās un morālās īpašības, neprot tās īsti attēlot mākslās darbos».

Sauksim atmiņā partijas preses neseno rakstus «Vāja filma par sportu» (par kino filmu «Sporta gods») un «Pseidozinātniskā filma» (par zinātniski populāro filmu «Cilvēks iet pa pēdām»). Šo rakstu lielā principālā nozīme ir tā, ka tālos par jaunu atklātu padomju cilvēku, padomju īstenības nepareizs, kropļots notēlojums daļ mūsu kino filmās. Tas rodas vienmēr tad, kad kino mākslinieki kēras pie darba, ļabi nepazīdami attēlojamo dzīves nozari un tās laudis, nepietiekami izmantodami tās milzīgās iespējas, kādas nodotas viņu rīcībā. Vai tad nav vietā runāt, ka augstāk minētajā VK(b)P CK norādījumā arī šodien nav zaudējis ne nīka no savas nozīmības un aktualitātes?

Iepazīt dīženo un skaisto padomju cilvēku, līdz pēdējai niansei saprast viņa domas un centienus nozīmē gr milzīgu jaunrades ierosmi. Ieliski ideoloģisko pamatu iebkuram māksl darbam. Patiesi attēlot šo mūsu dienu varoni nozīmē likt lietā visu savu meistarību, visu talanta spēku. Vēl dzīlāku idejiskumu, vēl vairāk meistarības, — tāda ir tautas prasība arī kinematogrāfijas darbiniekiem!

nāli izstudēt «Iskrus» un it īpaši Leni rakstus.

«Kādreiz, — atceras biedrs S. Todrija, — Stalīne man parādīja «Iskras» pirmo vai otro numuru un izlasīja rakstu par kiniešu bokseriem, zem kur bija paraksts «N. L.» ...Viņš pateica man: «Ja tev noklīs rokās «Iskra», — lasi to uzmanīgi, sevišķi vērtību plevērs «N. L.» rakstiem...»

Avīzei «Brdzola», pēc «Iskras» labākaļ marķēstiskajai avīzei Krievijā bija izcila loma Aizkaukāzijas socialdemokrātisko organizāciju rindu nostiprināšanā, strādnieku šķiras vienotās, monolitās partijas radīšanā 1905. gada revolūcijas sagatavošanā.

Daudzo tautību apdzīvotās Aizkaukāzijas sarežģītais apstākļos avīze «Brdzola», bet nedaudz vēlāk «Proletariats Brdzola» ciešā sakarā ar avīzi «Iskra» un «Proletarij» biedra Stalīra vadībā veica milzīgu idejisku un ganizatorisku darbu, propagandējot attīstot Lenina idejas, aizstāvēt bolševiku pozīcijas.

Dedzīgi un pilnā balsī sasauca revolucionārā proletariata kaujnieciskās avīzes «Iskra» un «Brdzola». «Brdzola» mācīja no «Iskras» nošauzīgu, īg k pot strādnieku šķiras lielāli lie «Iskra» propagandēja biedra Stalīra vadītā Aizkaukāzijas socialdemokrātiskā revolucionārā darba spožos rezultātos 1903. gada 8. oktobrī V. I. Le rakstīja KSDSP Kaukāzijas savien komitejai: «Lai Kaukāzijas biedri stī turas uz tā cēla, uz kura viņi nījušies» (Raksti, 34. sējums, 151. lpp.).

Kaukāzijas bolševiki biedra Stalīra vadībā stīnēr un noteikti nostājās, cēla, ko bija norādījis un izlā Lenins, un nekad nenovirījās no Pa šo ceļu dīžēnā Lenina darba īlais turpinātājs — biedrs Stalīns a mūsu tautu līdz socialīsmam. E ceļu dīžēnā Stalīne ved visu e uz komunisma kaimzāliem.

(No žurnāla «Molodoj Bolšev

STAĻINGRADAS ZEMĒ

29. augustā Oktobra parkā Cēsu skolotāju institūta ģeografijas fakultātes lektors b. Siliņš lasīja lekciju «Lielās komunisma celtnes uz Volgas un Donas».

Martins Andersens-Nekse dzīvos Vācijas demokrātiskajā republikā

Agentūra ADN ziņo, ka šinīs dienās Vārmēndē kopā ar ģimeni ieradīs pasaulslavenais danu rakstnieks Martins Andersens-Nekse. Viņš nolēmis

apmesties uz dzīvi Vācijas demokrātiskajā republikā un dzīvos Radebeika, Drezenes tuvumā.

PA JAUNU CEĻU

(Vēstule no Parīzes)

Parīzē, svētās Annas vārdā nosauktajā psihiatriskā slimnīcā, mums bija izdevība redzēt gleznu un zīmējumu izstādi, kuru autori ir garīgi slimie.

Slimnīcas ārsts kopā ar kādu bijušo pacientu savācīs no visdažādākām valstīm šādu darbu kolekciju, kur skatāmas slimnīcas halucinācijas, ģeometriskās proporcijas sajaukšana un grūti izprotami deformēti tēli, ko radījuši psihiatrisko slimnīcu pacientu fantāzija. Organizatoru nodoms bijis šai izstādei piedot starptautisku raksturu.

Buržuaziskā prese nekavējās radīt ap to skaļu bulvaru sensāciju — avīzēs rakstīja, ka izstādes atklāšanas atmosfera atgādinājusi «vislielākās Parīzes premjeras». Kāds laikraksts, cenšoties iekārtināt lasītāju zinātkārbu, publicēja ilustrāciju sēriju, kas uzskatāmi raksturoja gleznu autoru slimīgo fantāziju, un pie tam sniedza šādu parakstu: «Šīs gleznas gleznojuši ārpriekš, bet vai tās nevarētu parakstīt visievērojamākie tagadnes gleznotāji?»

Tādā piezīmē ir daļa rūgtas patiesības. Daudzās izstādēs, kas tik bieži Parīzē tiek atklātas, demonstrē tikpat primitīvus, daļradē apskūšus nodomus, tādus pašus jucekliģi butaforiskus veidojumus, kaut kādus izkrāsotus kubus un lauztas līnijas, kas skatītājam ir pilnīga mīkla, un pirmām kārtām izsauc viņa izbrīnu.

Piemēra dēļ var minēt tēlnieka Lapradas «darbus», kas izstādē «Jaunā skulptūra» (šā gada jūnijā) parādīja kaut ko vidēju starp koku vilki un atslēgu ar lielu caurumu. Tradicionālie formalisma aizstāvētāji, kā jau to varēja sagaidīt, par šo darbu atsaucās ļoti atzinīgi, un viens no laikraksta «Māksla» recenzentiem pamudinot, lai palīn rakstīja: «Lapradam ceļš šķiet skaidrs: līdz galam vienkāršoti ritmi, kuru tīrība atkarīga no jaunas orientācijas un jauna apgaismojuma. Gaisā un gaismā šie ritmi izskatās līdzīgi putnam vai akmenim...» Jāsaka, ka šī mākslas zinātniskā pārgudrība pilnīgi līdzvērtīga Laprada koku vilka bezjēdzīgi abstraktajai.

No pieminētās «skulptūras» maz atšķiras turpat izstādītā «Sieviete ar flautu», kuru kāds cits kritiķis pasludinājis par «izstādes naglu».

Tādu pilnīgas gara nabadzības piemēru Parīzes izstādēs ir ļoti daudz. Šo, ar atļauju sacīt, «daildarbu» radītāji norobežojušies no dzīves, no cīņas, no cilvēku ciešanām un priekiem. No viņu gleznām cilvēks sen pazudis! Viņu darbiņā nav ne jūtu, ne pārdzīvojumu, ne iekšējas apgarotības — nekā no tā, kas mākslinieku var tuvināt skatītājam. Francūzu peizažu poetiskais dailums, skaistās dabas ainavas, kuras notēlotas franču mākslas labākajos darbos — cik tas viss tālu no formalistu izdomājumiem, kuri visas savas pūles koncentrē ap diviem trim sarežģīti sastatītiem rombiem, kuri bezjēdzīgi novietoti viens uz otra.

Nokaujot savu talantu, radot bezdomu abstrakcijas, šie cilvēki, gribot negribot kalpo imperialistiskās reakcijas interesēm. Tomēr, neraugoties uz «amerikaniskās» partijas viltībām, uz komerciaļo boikotu un maršalizētās kritikas rupjajiem uzbrukumiem, realistiskās tendences neatlaidīgi iekļūst tanīs franču mākslas koka zarus, kas vēl palikuši dzīvi. Dzīvi un jūtami realisma strāva kļūst arvien ieskatāmāka. Realistus, gan kautrīgus iesācējus, gan arī vairāk pieredzējušus māksliniekus, kas kērūšies pie dzīves temām, var sastapt kā «Jauno gleznotāju salonā», tā arī pie «Neatkarīgajiem», «Tautas salonā» un «Māksla salona» izstādēs. Šis salons, bet augošās kustības dalībnieku skaits arvien palielinās.

Notikums pēdējos mēnešos bija Pikaso darbs «Slaktinš Korejā» un Fernanda Ležē izstāde «Celtiniek». Par savas lielās gleznas temū Pikaso izvēlējies asu, ievilpojošu tagadnes sīzeitu. Viņš skali, pilnā balsī pasaka: «Skatieties, lūk, viņi — amerikāņu interventi — mūsdienu esesieši». Nežēlīgu amerikāņu karavīru rinda no automātiem apšāvi korējiešu sievietes un bērņus. Par strīdētās par šīs temas glezniecisko iztulkojumu — Pikaso taču, tāpat kā daudzi franču skolas gleznotāji, nes uz saviem pleciem pārdzīvotā formalisma «smago nastu», — bet gleznā «Slaktinš Korejā» autoram nevar noliegt pašu galveno: dziļu savilnību, lielu pilsona drosmi.

Francijas progresīvā sabiedrība, novērtējot Pikaso darbu kā milzīgu glez-

notāja sasniegumu, saskata tajā tiešu turpinājumu gleznai «Gernika» — darbam, kas radīts Spanijas pilsonu kara iespaidā. Toreiz Pikaso ar sašutumu protestēja pret hitleriešu briesmu darbībām, kuri barbariski bombardēja Spanijas pilsētas. Tagad viņš visas pasaules priekšā protestē pret amerikāņu fašistu briesmu darbībām. Kā zināms, pirms gleznas «Slaktinš Korejā» radīšanas Pikaso devis visai cilvēcei pazīstamo «Miera bārdi», kas kļuvis spilgts simbols cīņā par tautu izglābšanu no jaunas briesmīgas katastrofas. Un ja «Gernika» radīja vienīgi fašisma unurus, tad gleznā «Slaktinš Korejā» skatītājs redz nozieguma vietā notverto slepkavas, kuras mākslinieks kaislīgi nosoda.

Rādot savu gleznu Reno rūpnīcas strādniekiem, Pikaso teica: «Jums šeit jāsaprata pats būtiskākais — sirds, kas tur ieliekta!»

No abstrakciju kulta, no formalistiskām pozīcijām tagad šķiras daudzji ne-realistisko formu piekritēji, mākslinieki, kuri ne vienu vien gadu bija aizraušies ar dekadenci. Par viņu gleznu temū atkal kļuvis cilvēks.

Kā piemērs var noderēt Fernanda Ležē glezna «Celtiniek». Spilgtā, optimistiskā darba dzīves tema, ko gleznotājs ar aizrautību attēlojis, rāda, kā mākslinieku padara bagātāku viņa pieaugušais politiskais apvēršanās, personīgā līdzdalība sabiedriskajā dzīvē. Progresīvā laikraksta «Lettres françaises» kritiķis Žans Marsenaks šai sakarībā atceras Ležē uzskatus 1924. gadā, viņa kādreizējās deklarācijas par sīzeta nevajadzību glezniecībā, per to, ka «plastiskais skaistums ir absolūti neatkarīgs no tādiem nosacījumiem kā jūtas, apraksts, atdarinājums». Toreiz Ležē teica, ka ikkurš priekšmets ir «vērtība pati par sevi» — neatkarīgi no tā, ko tas varētu izteikt, jo paša priekšmeta nozīmība ir gleznas galvenais personāls.

Strupcēļ, kādā franču glezniecību noveduši tam līdzīgi formalistiski uzskati, piespiedis gleznotāju daudz ko pārvērtēt, meklēt jaunus ceļus, un šie drosmīgie meklējumi izteikti gleznā «Celtiniek». Kad Marsenaks sarunā ar Ležē norādījis uz atšķirību gleznas personāža raksturojumos, kas agrākos gleznotāja darbos nav bijusi sastopama, un izteicies par iespaidu, kādu atstāj pirmā kārtā šo dzīvo cilvēku tēlu meklējumi, — mākslinieks atbildējis: «Jā, tas nebija viegli, ja domā par to, kas bija pirms tam».

«Sirds, kas tur ieliekta». Šie satraukti Pablo Pikaso vārdi ļoti raksturo franču glezniecības jaunās kustības lielo mērķi — radīt jūtu pilnus darbus, dot gleznām emocionālu spēku, kas spējīgs iedarboties uz skatītāju. Tāds ir uzdevums, ko sev sprauduši tie jaunie un vecie mākslinieki, kuri grib iet kopā ar savu laikmetu, grib būt ne vien skatītāji, bet arī līdzdalībnieki mūsdienu cīņās. Pa šo ceļu iet Andrē Fužerons un Boriss Taslīckis — progresīvie mākslinieki, kuri kļuviši pazīstami pēdējos gados. Tādu pašu mērķi sev spraudis gleznotājs Žans Amblers, interesantu sienas gleznojumu «Francijas partizāni» autors. Franču zemnieku dzīves attēlošanai vēltis savu dailrādi Žans Malo («Zeme», «Kazu ganāmpulks»).

Dažiem māksliniekiem tomēr nav viegli pāriet pie glezniecības, kurā ietverta noteikta doma. Viņiem jāpārvērš iepriekšējo gadu smagā nasta, kas izpaužas vēl daudzējādi: vieniem — kā atgriešanās pie rupja naturalisma un gaumes zaudēšanas, citiem — tīra dekoratīvisma tendencē, kur sīzēti ir vairāk iegansts nekā mērķis, kur glezņas uzdevums iepriecināt acis, nevis plevērsties cilvēciskām jūtām. Dažreiz bagātā individuālā izteiksme cilvēku raksturojumos tiek aizstāta ar kaut kādu vispārīgu, drīzāk plakātisku rakstura personāžu, kas liecina, ka mākslinieki vēl nav apguvuši sarežģīto cilvēka tēla psiholoģiskā traktējuma mākslu.

Tas apstāklis, ka Francijas progresīvie mākslinieki arvien biežāk pievēršas savas tautas temām, cenšas attēlot tagadnes dzīvi un cīņu, padara glezniecību par patiesi karjojošu un izved franču mākslas progresīvos pārstāvjus no strupcēļa, kurā tos bija ievēduši formalisma piekritēji.

R. Maksimova

(No laikraksta «Sovetskoje Iskustvo»)

Par Miera Paktu!

Visās zemeslodes malās ar neatslābstošu sparu turpinās parakstu vākšana Vispasaules Miera Padomes Aicinājumam par Miera Pakta noslēgšanu starp piecām lielvalstīm.

INDIJA. Lieliskus panākumus šajā cildenajā pasākumā guvusi mājsaimniece Bibi Daldžita Pritama Singa, kurā savākusi jau vairāk nekā 40 tūkstošus parakstu. Viņas paraugam seko students Redžs Kumaras Pendžabas provinces Gurdaspuras pilsētā, kurš bija apņēmies līdz 1. septembrim savākt Aicinājumam 35 tūkstošus parakstu. Kāds cits Pendžabas students — Adžits Šings Baghi bija spraudis sev par mērķi līdz tam pašam termiņam savākt 25 tūkstošus parakstu. Mukands Lais Šarma no Džadpuras pilsētas (Radžputnas kņazistu savienībā) nosūtījis Visindijas miera piekritēju padomei vēstuli, kurā raksta: «Ceru līdz augusta beigām savākt 20 tūkstošus parakstu.»

MEKSIKA. Valsti sākusies «parakstu vākšanas nedēļa» Vispasaules Miera Padomes Aicinājumam. Visā zemē organizējas speciālas brigādes, kas vāc parakstus uz ielām un laukumiem. 150 aktivisti Meksikas pilsētas rajonā apņēmies savākt tūkstoš parakstu katrs. Jauniete Aurora Rangel, kuras «personīgajā rēķinā» jau ir vairāk nekā 4 tūkstoši parakstu, apņēmies palielināt to skaitu līdz 10 tūkstošiem. Viņas aicinājumam atsaucies students Rene Arliaga, kas jau savācis trīs tūkstošus parakstu.

ANGLIJA. Lankaširas grafiņē visiem par paraugu ir Solfordas 69 gadus vecā iedzīvotāja Etele Barri. Viņa savākusi 1.143 parakstus Vispasaules Miera Padomes Aicinājumam.

EGIPTĒ. «Pirms tu aicinā dot parakstu, izskaidro miera problemu», — ar šādu aicinājumu grieķās laikraksts «Al-Malajena» pie visiem parakstu vācējiem. Vispasaules Miera Padomes Aicinājuma sekmīgā parakstīšana liecina par Egiptes tautas dzīlājiem miera cēlīem. «Mūsu tauta neizbēg karu», — nobeidz laikraksts. To apstiprina daudzie tūkstoši parakstu, kas šā laika sprīdi savākti Egiptes vienkrās darba lauzi, kā arī ievērojamā zinātnes un kultūras darbinieku vidū. Vienas nedēļas laikā Aicinājumu parakstījuši rakstnieki Abdels Rachmans el-Hamisi un Zachirs Sabri, kino aktrise Amina Nuradina, advokats Muchmuds el-Hinani, bijušais veselības aizsardzības ministra vietnieks doktors Mohameds Abatabejs, kino fabrikas direktors Jusefs Šachins un daudzi citi.

ATSPĒKOJUMU CIENITĀJI

5. augustā «Literatura un Māksla» ziņoja par padomju mākslas praksē ne-parastu gadījumu: Muzikālās komedijas teātri vienas aktrises saslimšanas dēļ nenotika trīs izrādes. Pēc divdesmit dienām teātra vadība beidzot atsaucās uz šo piezīmi ar garu īo garu atspēkojumu.

Atspēkojums sākas visai oriģināli: visi rakstā minētie galvenie fakti atzīti par pareiziem. Izrādes patiešām nebija notikušas un tieši aktrises Mabo slimības dēļ. Netiek noliedzts arī tas, ka slimība nav aktrisei bijusi par šķēršli svētdien, 29. jūlijā, piedalīties vakara izrādē. Bet skopj un ar nepatiku, dažās rindās, atzinuši šos neatpēkojamos faktus, vēstules autori tūdaļ veseļas trīs lapuās mēķina pierādīt, ka teātra vadības vainas te nav nemaz...

Bet kas tad vainīgs izrāžu izjaukšanā? Izrādes — neviens, vienkārsi — «nelaimīgs sagādījums», kas iepriekš nebija paredzams: līdz ar Mabo vienlaicīgi saslimušas vēl divas aktrises, kuras viena otru aizvieto. To varbūt varētu atzīt par «nelaimīgu sagādījumu», ja vien... tā būtu patiesība.

Viena no minētajām aktrisēm jau ilgāku laiku atrodas likumīgā atvaļinājumā sakarā ar grūtniecību. Kas attiecas uz otru aktrisi, tad viņa kopā jūnijā sākuma ārstējas sanatorijā. Tātad jau sen bija zināms, ka viss tekošais krievu trupas repertuārs atkarīgs no vienas aktrises un ka jau sen vajadzēja attiecīgi rīkoties, kas tomēr nav darīts.

Kas paliek pāri no visa šī garā atspēkojuma? Nekas.

Starp citu, šis atspēkojums vēlreiz apliecina vienu lietu, proti to, ka kritiku Muzikālās komedijas teātri nemā. Atgādināsim, ka tas nav pirmais šāda veida gadījums. Pagājušajā ziemā teātris tādāpat naidīgi uzņēma kritiku, kas bija vēsta pret operetes «Svešā meita» inscenējumu. Tad Rīgas pilsētas partijas aktīva sanāksmē šo gadījumu kvalificēja kā kritikas apspiešanu. Kā redzams, pamācība maz līdzējusi.

Laikraksts «Literatura un Māksla» lasītāji vēl vienmēr gaida atbildi uz jautājumu: ko Muzikālās komedijas teātra vadība domā darīt, lai turpmāk vairā neatkārtotos tādi skandaliozi notikumi?

Vakar Akademiskajā Dramas teātri notika A. Brodeles lugas «Dedzīgās sirds» pirmizrāde. Attēlā: J. Osis (Klāvs Madars), A. Klinte (Melanija) un L. Bārs (Juris Gaillitis)

SIMFONISKS KONCERTS V. DUDAROVAS VADĪBĀ

A. DARKEVICS

Rīgas Jūrmalas simfonisko koncertu kvalitātē un šo koncertu pievilcību lielā mērā cel augstvērtīgu viesu piedalīšanās. LPSR Valsts filharmonija tiešām pelna uzslavu, ka viņa šajā koncertsezonā bagātīgi iepazīstinājusi rīdziniekus ar padomju izpildītāju mākslas talantīgo jaunatni: pianistiem I. Maļņinu un V. Meržanovu, vijolnieku I. Vaimanu u. c. Šinīs dienās kārtējā simfoniskajā koncertā dzirdējam vēl vienu jaunu izcilu vijolnieku — Starptautiskā konkursa Prāgā laureātu Viktoru Pikaizenu.

Pagājušajā koncertā Filharmonija bija labojusi arī savu līdzšinējo kūtību viesdirigentu pieaicināšanā. Pie dirigenta pulks bija Maskavas apgabala Filharmonijas dirigēnts Osetijs APSR nopelniem bagātā mākslas darbiniece Veronika Dudarova. Līdz šim dirigēnts Dudarovas vārds rīdziniekiem nebija nemaz zināms, bet pēc koncerta visi apmeklētāji aiznesa sev līdzi vislabākos iespaidus. V. Dudarova pierādīja, ka viņa ir īsts radošs mākslinieks, optimistiska temperamenta apgarots dirigēnts, — ar labi izkoptu meistarību, kuru raksturo mērķtiecība, gribas spēks, enerģija, skaidrs, plastiski graciozs žests. V. Dudarova muziku atveido visā tās bagātajā tēlainībā, labi pārskata skandarbā kopējo formu, izceļ detaļas mērķtiecīgā saskaņā ar veselo.

Koncertā pirmo reizi varējām iepazīties ar jauna padomju komponista Vladimirova dailrādi, viņa III simfoniju. Simfonijas muzikālā valoda izauzusi no krievu tautas muzikas intonācijām. Arī tās muzikālie tēli tipiski krieviski. Ja mēs nezīnātu, ka šobrīd 27 gadus vecais komponists dzimis un mācījies Odesā, tad pēc dzirdētās simfonijas varētu domāt, ka tās autors nāk no lielās krievu upes Volgas krastiem. Viņa simfonijas lēnās temas plūst plaši, radniecīgi Volgas dziesmu raksturam. Simfonijas atsevišķās daļas nesaisa vienotīgs dramatisks attīstības nervs, bet tie ir epizodi, gleznas, kuras kopā veido stāstu par Krievzemes cilvēkiem un dabu. Šīs gleznas komponists zīmē ar patiesu sirsnību, liek klausītājam dzīvot tām līdz. Sevišķi iepriecina patetiskā pirmā daļa, melodiskā trešā daļa, kā arī dzīves prieka pilnais finals. Tajās redzama jau no-

brieduša komponista roka. Muzikas pārliecinošais plūdums šeit liek atcerēties Glazunova simfoniju raksturīgo kolorītu. Simfonijas otrā daļa — skertčo — sniegta tautas rotas, gina šeit izmantota krievu tautas dziesmas «Izeju uz straujupiti» raitā melodija. Paša komponista sacerētā blakus tema šajā daļā tomēr nav pietiekoši izteiksmīga un spilgtā. Otrā daļā komponistam jāpārmēt tieksme ar pēkšņām modulācijām, fakturas un ritma mainām nevajadzīgi izraibināt rotas ainu. Skaistā tautas dziesma pavid saraustītiem fragmentiem, bet mākslīgi isinātā elpa nelauj rast priekšstatu par patiesiem tautas svētku priekiem.

Dirigēnte Dudarova pārliecinoši pārvalda simfonijas partitūru un iefutīgi atklāja to klausītājiem.

Koncerta otrajā daļā vijolnieks Viktors Pikaizens un Radiokomitejas simfoniskais orķestris V. Dudarovas vadībā atskanēja slavēno A. Hačaturjana vijolkoncertu. Šis koncerts pieder pie tiem retajiem skandarbjiem, kurš ar katru dzirdēto reizi klausītājiem atklāj jaunus un jaunus mākslinieciskās vērtības. Vijolkoncerta muzikālā spilgti nacionālajā raksturā tik daudz neizmēlama skaistuma, ka to jo vairāk klausies, jo vairāk iemīli. Austrumu muzikas elastīgie ritmi, sulīgā melodika, tehniskā virtuozitāte organiski sakausējusies dziļās emocijās un izteiksmīgā formā. V. Pikaizens aizrautīgi un meistarīgi atskanēja šo sarežģīto un arī skaistāko mūsdienu vijolkoncertu. 18 gadus vecais vijolnieks jau šodien pārsniedz ar savu tehnisko un artistisko gatavību. Viņa tonis nav sevišķi liels, bet ārkārtīgi izlīdzināts, kontrastiem un krāsām bagāts. Paganinji ļoti grūti pārvaramo 19. kapriži vijolnieks nospēlēja piedevām ītri kā rotājoties.

Dirigēnte V. Dudarova arī sarežģītajā vijolkoncerta pavadījumā bija vienmēr labā ansambļā ar solistu.

Koncerta noslēgumā dirigēnte vēlreiz spīdoši parādīja savu prasmi un temperamentu, atskanējot Čaikovska Itālu kapričo.

Simfoniskais koncerts V. Dudarovas vadībā bija viens no iespaidīgākajiem Rīgas vasaras koncertu sezonā. Izteiksim pārbiecu, ka ziemas koncertu sezonā redzēsīmes no jauna.

Nākamajā nedēļā

Sodien Kulturas un atpūtas parka brīvdabas teātri Daļes teātra viesizrāde ar A. Tokajeva komediju «Līgavaiņi». Sākums plkst. 14.

3. septembrī Rīgas kinoteātros sāk izrādīt ungaru krāsaino mākslas filmu «Divainās laulības».

Latvijas Padomju rakstnieku savienībā Latvijas padomju rakstnieku un teātra darbinieku republikāniskā sanāksme sakarā ar VK(b)P CK lēmuma «Par dramatisko teātru repertuāru un līdzekļiem tā uzlabošanai» piekto gadadienu. Fr. Rokpeļa referāts. Debates. Sākums plkst. 11.

Latvijas Padomju rakstnieku savienības klubā mākslinieku sanāksme. Referāts par starptautisko stāvokli un par parakstu vākšanu Vispasaules miera padomes Aicinājumam. MS biedriem un kandidātiem ierašanās obligāta. Sākums plkst. 18.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā gleznotāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 19.30.

5. septembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā tēlnieku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 16.

Dzintaru koncertzālē 11. simfonis-

kais koncerts. Piedalās Radiokomitejas simfoniskais orķestris. Dirigēnts LPSR nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts A. Jansons. Solists pianists P. Pečerskis. Sākums plkst. 21.

LVU aulā KPFSR nopelniem bagātā māksliniece, Staļina premijas laureāte M. Aleksandroviča koncerts. Sākums plkst. 21.

6. septembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā mākslas vēsturnieku un kritiku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 19.

7. septembrī Mākslas darbinieku namā Marksisma-leninisma vakara universitātes filiāles klausītāju apspriede par organizatoriskiem jautājumiem. Sākums plkst. 9.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā grafiku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 17.

8. septembrī Dzintaru koncertzālē radoša darba vakars. Piedalās PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts N. Simonovs, Puškina vārdā nosauktā Leningradas Akademiskā drāmas teātra un Leningradas filharmonijas mākslinieki. Sākums plkst. 21.